

# ادبیات عمومی و تجربی

هفته‌لق سیاسی، ادبی، علمی غزته‌در

جلد: ۳

سنه: ۲ ۱۴ شعبان ۱۳۳۶ جمعه ایرتنی ۲۵ مایس ۱۹۱۸ نومرو ۳۸ — ۶۹

## احمال و فکر

نظریه لک و کری

ساطع به افندی به، احتراماًمله برلکده

محترم و صاحب کرم معارضلرمه، فلسفه و علوم و فنون تاریخی بر دفعه دها او قومق زحمتی اختیار بیورمه‌لرینی رجا ایدرم. او زمان کورورسکزکه مشائیون برشیئه بیاض دیورسه اشراقیون عینی نسنه‌یه سیاه دیور. هرکس بشقه برادعاده. عجبا حقیقت هانکی جهته، نه سمتده در؟ «والله اعلم بالصواب» ضرب مثلی قدر طوغری بر سوز بیلیم. وضعیت بومرگزده ایکن ارباب دانشدن برچوغی، ناموسلی متفکرلر، — لا ادویه — (آغنوستیق) مذهبه سالک اولیورلر. هر حالده حقاری یوق دکل، چوق.

فلسفه‌ده، مابعدالطبیعه سپه کولاسیونلرنده، اخلاقیاتده، اجتماعیاتده بربرینی ناقض و ناسخ نه فکرلر وار!..

اگر حقیقت مستقر و ثابت اولسه ایدی، ایش بساطت نهایی‌سنه ارجاع ایدلش بولونوردی. مناقشه، مباحثه، مناظره، محاضره، مشائمه، محاربه... بونلر اولمازدی. لکن حقیقت یدی قات پچه آلتنده محتجدر. حقیقت قالین بر پرده آرقه‌سندن صیریتیور.

مورخلرینک امارنده کورلدیکی کبی (زیکاو) اولدیغنه قائلدر. بونک ایرایه عجوبی اوزرینه ایرانیلرک توران حکمداری افراسیابی امداده چاغیردقلری، افراسیابکده ایرانیه کیرهرك عصرلرجه اجرای حکومت ایتدیکی محققدر. بعض ایران تاریخلرنده (افراسیاب)ک غریب اولهرق ایران حکمدارلرینه قارشیدرلامسی ده بوندندر. شوتفصیلات، سزه شمذیلاک ضحاک ایله مد ایمراطوری (دایاق-قو) نک کیم اولدقلربی اوکره دیر. اعتراض پیوررسه کن اوزمان بنه ایضاحات اعطاسندن چکنمه به حکم طبیعی!

آرتق یالکز (قیدومان) بختی قالیور. بونقطه به تماس ایدن معلومات حکمانه کزی ده او قویالم: «دوغدو بختی کچدی. (دارای کونه دست) بختی ده کچدی. یعنی دوغدی مسئله سنک عینی ایدی. دقت پیوررکوز سز قودامانوس کله سنی قودامان شکنه قویورردیکز وهان تورک باپوب ایشک ایچندن موقتله جی قویورردیکز. (دوغدو) لفظی هیچ اولمازه زمان اوشکاه قویعشدی. (قودومانوس) ی سز (قودامان) شکل عجیبه صوفقه زمانده تقدم ایتش اولدوکنه، والله. سزک بوقدر وقوف سز لکزه حیرندهم. بورتلری یازارکن بر لفت کتابنه نه به باقه مایورسکز؟! ... حیرت (قودامانوس) ک شکل عجیبی دیدیککز کله، بتون تاریخلرک قبول ایتدیکی شکلدر. لاروسلر، تاریخلر، آنسی قلوبه دیلر کوزلریمزک اوکنده! هیچ برنده (قودامانوس) اصسی بوقدر. هیچی بوعنوانی (قودامان) دییه ضبط ایتشدر. بونی بویله یابان نه دن بن اولدیغی بردرلو آکلایما یورم. رجا ایدرم بر لفته باقکزه تصحیح ذهاب ایدیکز. (دوغدو) حقنده کی اعترافکز ایسه بک غریب! سز اول (دوغدی) بی آثار شرقیه ده (دوغدویه) شکنده کوردیککزی، (دوغدی) دییه بر کله موجود اولادیغی ادعا ایتدیککزی ایدی؟ شمذی زمانک او عنوانی (دوغدی) شکنه قوبدیغی فصل اعتراف ایدیورسکز؟! بنه حیرت! وایشته بو حیرتله سوزه ختام ویریورم. احترامات!

### صاح رفعت

## محب قدیم ابن رفعت ساحلک افندی به

محترم افندم!.

بوسفرکی اسلوبکز، (fièvre) کنز قرق درجهیه واردیغی کوستریور. چونکه بنم سوزلومه آدم عقلی جواب ویره جککزه (غوغوق!، غوغوق!) دیه اوتوب طورمش سکز، بونلر علامت خیردکل!.. خروس تمثیلی ایله ایشه باشلامش اولدوغمندن طولانی تأسف ایدیورم؛ یازیق اولش سزه!.

فقط بو حال ایله مطبوعات عثمانیه نک یکانه ممثلی ومدافعی اولهرق - کندی تعبیر اصیلانه کزجه - (قنطاری بلنده!) اورطیه چیقمش کورونویورسکز وغریبی شوراسی درکه (بوصیفه لده استقبالك آرادیغی نزاهتی تأمین) مقصدیله حرکت ایتکده بولوندوغکزی ده ادعا ایدیورسکز. نزاهتی ناصل آکلادیغکزی اسلوب افاده کز صراحتاً معاصرینه کوستریور، اخلافده اودرجه وضوح ایله کوسره جکدر. مراق بویورماییکز افندم!.. هر حالده بو خصوص ایچون بکا زحمت بر اقامش اولدوغکزه چوق متشکر ومنته دارم. بن سزک نزاهتکزی دکل جهان علمده نه مستثنا بر صاحب ظهور اولدوغکزی کوسترماک

و - سزی پک اپی طانیان - مطبوعات عثمانیه ابله طانیان برچوق کشیلره طانیتمق خدمتته حصرهت ایدیه بیلجکم. بناء علیه صوك مکتوبکزی حدندن زیاده شیشیرن و سزی - بوش بالون کبی - سهای خلیا کزدن دوشورن بوتون او بهوده و ذوقسز لافلری خضیض امالده ترک ایدهرک یکی هدیه لر می تقدیه شتاب ایدیورم. باقالم بودلیلره نه دیه بیلجکسکز!...

سز (اوپر Oppert) دن (هووه لاق Hovelacque) دن پک چوق بحث ایدیورسکز. حتی سراپا فاسد اولان دعوالرکزک مان جمله سنی (تحکیم justifier) ایچون بو ایکی مؤلفک آثارینه استناد ایتکده اولدوغکزی سویلوپورسکز. بنده شیمدی سزه کوستره جکم که بو آدم لردن بحث ایتکه قطعاً صلاحیت قازانه مامش سکزددر. اونلرک اثرلرینی اوقومامش سکزددر. و علی الخصوص علم شریفه هنوز بوگونلرده رغبت والتفات بویوردوغکزی ایچون اوقومغه ده پک وقتکز اوله مامشدر. ذاتاً علماقی دن مقصدیکز بوسبوتون باشقه برشی ایدیکندن طولانی، ایلاک جمله ده (طوغدو) قالدینه تعرض ایتکله بالایی طاشه ووروب باشکزه ایش آچدیکز. سزک بوتون ماجرا کزک بوتون سرگذشت عالمانه کزک حقیقی بوندن عبارتدر.

(روولینسن) دن (نوریس) دن (مورتمان) دن حرارتله بحث ایدیشکز، بیلهرک، آکلایه رق دکل!... (هووه لاق) ک (علم لسان) حقنده کی اثر مختصرندن - هم اونلک یالکز یوز طوقسان برنجی محیفه سندن! - التقاط ایدیه بیلدیککز معلومات قیرینتی لری سایه سنده در. فقط (سیل اوکندن اوقدر عجله کوتوک قایمق) مجبوریتنده بولمیش سکز که بو مؤلفک باشقه لرندن روایت ایتدیکی سوزلره اونلره قارش بالذات و بالمقابل عرضه ایتدیکی ملاحظات تنقیدییه هیچ فرق ایدیه مامش سکز. کتابک دها اولکی و دها صوکره کی بابلرنده جریان ایدن مباحثندن ده کلیاً بی خبر سکز. بونلری شیمدی قطعیا اثبات ایدیه جکم.

حتی کچن هفته کی صوك مکتوبکزده - کویا بنی الزام و خلقی اقناع ایچون - فرانزجه اوله رق نقل و ترجمه ایتدیککز بش آلتی سطرلری بر پارچه دخی ینه او (۱۹۱) نجی محیفه دندر. فقط مؤلفجه مقبول و معتبر بر فکر اولمادیفی محیفه متعاقبه ده کی تنقیداتیله ثابتدر، حالبوکه سز اونلکه مؤلفی علیه استشهاد ایتمش سکز.

طبی بونک کبی (آقادلر Accades) کده تورک عرقنه منسوب اولدوغنی (اوپر Oppert) نامنه عطفاً ادعا ایدوب طایاندیکزدی. اوده غلیظ بریالان، یاخود برغب فاحشدر. شیمدی (اوپر) ی سویلته جکم. کوره جکسکز که او آدم اویله برظن ده بولونمادقین ماعدا اوقومک (آثوری) اولدوغنی - کمال قناعتله - ادعا ایتشدر؛ و (هووه لاق) ده ادعای عینا مذکور و مؤلفجه ده مصدقدر.

صوکره قایدات بحثده سزه اخطار ایتشدم که (توران) و (سکیت) تعبیرلری علما نظرنده پک شایان اعتماد دکلدر؛ اصطلاحات علیه دن معدود اوله مامشدر. کوره جکسکز که (هووه لاق) و ینه [یالانجی شامدی اولق اوزره لکله مک چالیشدیغکز] (وایتنه Whitney) بو ایکی تعبیر مهمک اهمیتی اولمادیفی ادعا ایدیه کلشدر.

بویچلری بزم (زردشت نامه) ده مفصلاً کوره جکسکز انشا الله، فقط شیمدیلاک سزه بر خلاصه صنی عرض ایله علاقه دار اولان مؤلفلری استشهاد ایدیه مده سز، آرتقی ایسته دیککز قدر (غوغوق!...) دیه اوتوکز ایتیم!...

اولا شو (سکیت) مسئله سنده اومؤفلرک سوزلرینی ذکر ایدیم ؛ بویورک !..  
( آهل هوودلاق ) اترمروفتک ( السنة التصاقیه languages agglutinant ) طاقی اچون  
آچدنی باب مخصوصده دردنجی فصلی بونجه تخصیص ایتشدرد .

[ IV. La prétendue langue scythique ]

عنوانیه کوزه باتان ( ۱۸۹ ) نجی صیفه دن نقل ایتدیکم شوملاحظاتی ارباب عراق - کتابی  
آچوب - فونترول ایتسین !.. سزده بیلدیکیزی اوقویه طورک !.. بن بوسوزلری مینا ترجمه ایدیورم :  
[ بو (سکیتی scythique) تمیری ایکی مختلف صورت اوزده استعمال اولونمشدر . اونی بر(قوم  
مخصوص peuple particulier ) تطبیق ایدنر اولدوغی کیی ، یکدیگرلریله ( آزچوق قرابت عرض  
ایدن plus ou moins apparentées ) بر ( مجموعه اقوام ensemble de populations )  
حقند دخی قوللانا نلر اولمشدر . ایلك صورت استعماله کوره پالکز برسکیت لسانی و برسکیت قومی  
اولدوغی ( فرض ایدلش !? supposé ) در ؛ ایکنجی طرز استعماله نظراً برسکیت عرق و لسانی  
دکل ، برچوق سکیت عرقلی و سکیت لسانی اولدوغی فرض ایدلشدرد . برنجی ( فکر opinion )  
یک ( آز مدافعه ایدلی peu soutenue ) . ایکنجیسی - بالعکس - ( ویتنه Whitney ) کیی  
ارباب صلاحیتی بیله جذب ایتکدن خالی قالمادی . [\*] بومؤلف فی الحقیقه ( اورال - آلتای ) لسانلرینه  
( سکیت لسانلری ) نامنی ویریور . یونانیلر - شمال شرقی ده کوچیه حالنده یاشایان - عرقلرک جمله سنده  
دکلمه ده برچوقلرینه بواسی ویرلردی . ]

[ بزه یک واسع وشمولی کورونن بواسی قبول ایدمه بز . شبه یوقدرکه قدما - ( اورال - آلتای )  
شعبه سنده منسوب اولان - برچوق اقوامی بوسکیتلر میانده درج ایله تصنیف ایتشلردرد . هر نه قدر بوکا  
طوغرودن طوغرویه بر دلیل ابراز ایدیله مرسته ده بویله تصنیف ایتش اولدقلری مقرون حقیقت کورونوبور .  
دیگر طرفدن ده ( تحقیق ایتش !? !? avéré ) درکه ینه اوقدما ( هند واوروپائی برلهجه ایله متکلم  
اولان اقوام des peuples parlant un idiome indo-européen ) دخی سکیتلر اسمنی  
ویرمشدی . ( بونتوس Pont ) سکیتلرینک لسانی بر ( لسان ایرانی langue éranienne ) اولدوغی  
نظاھر ایدیور ؛ نته کیم ( موانهوف Müllenhoff ) بونی اثباته چالشمشدر .

[ بعضی مؤلفلر ، سکیتلرک برقسمنک ( slave ) لسانلرینه مربوط برلهجه ایله متکلم بولونمش  
اولدقلرینی دوشونه بیلدشلردرد ؛ و بودوشونجه مقرون حقیقت کورونوبوردکل !.. خلاصه ( فریدریخ موللر  
Friderich Müller ) ایله برابر ، بز اوپله ( تقدیر estimer ) ایدیورزکه بو ( سکیتلر ) اسمی  
آننجی بر ( تعبر جغرافیائی expression géographique ) در ، و ( عرق و لسان بحثنده هیچ بر فکر  
قطعی افاده ایتز ne répondant à aucune idée précise de race ou de langue )  
( سکیتا la Scythie ) دیدکاری برلر ، ساده جه اوروپا و آسیا تک شمالی در . سکیتلر دخی احوالی نه  
سکینه سی در . ]

[\*] آسریقالی ( ویتنه ) یک ( تورانی ) تمیرینی نیچون رد و ابطال ایتدیکنی و ناصل - مونتاً - سکیت  
تمیرینی ترجیحه مجبور قالدیغنی و بوتیمیری قطعاً مدافعه ایدمه بهجکنی ونه معناده تلقی ایتش اولدوغنی ،  
شیمدی - کندی سوزلریله استشهاداً - عرض ایدم جکم .

[ بناء عليه بزه اولیه کلیتور که بر (سکیت) رسانیدن دم وورمق و (اورال - آلتای) ایهجری  
 idiomes ouralso-altaïques) نك مجموعه بواسطی ویرمك ، هیچ اولازسه ( نك از احتیاطکار  
 très peu prudent ) طاورامقدر . ]

والسلام !... آلدیکز می معلومانی، نك افندی ؟ ( آهل هووه لاق ) ی طانیه یکز می ؟... ایشته  
 سزك کورمه دیککز برچوق هیغه لردن بری ده بودر . ( ۱۹۰ ) نجی هیغه !... هم تحق دکلی ، حتی  
 فجم و عینی زمانده مضحك دکلی که ، سز . ( روراینس ) لرك ، ( نوربس ) لرك ، ( مورمان ) لرك  
 یالکز اسمی اوکره تن و بوتون معلوماتكزك نقد موجودینی ویرن یکانه مأخذ ، بوندن سوکره کلن  
 ( ۱۹۱ ) نجی هیغه متندن عبارتدر !... بویله کتاب اوقوماز ! سز بللی باشلی برمکتبدن یتشه مش  
 اولدو فکز ایچون ادعای ممدرت ایدم بیلیرسکز ، فقط علی العجابه شورادن بورادن دوشیردیککز  
 شیلری کیمه ترجمه ایدم بریورسه کز ؛ اوزات محترمه بندن سلام سویله یکز که برآز صاغنه صولنه ،  
 آردینه اوکنه باقسین و کوزلکنی طاقسین ؟... سزی بویله کولونج برموقعه دوشورمه سین ! علم  
 کتابلری لغت کتابلری کیی رابطه سز دکلدز . بوتون مباحثك یکدیگر یله آزچوق ارتباطی واردر .  
 مؤلنك ، باشقه لردن نقل ایتدیکی ملاحظات ایله اولنری رد و ابطال ایچون بالذات بیان ایتدیکی  
 عوزلری فرق ایتك ، بوتون اثرینی دقتله اوقومق صایه سنده ممکن اوله بیلیر . سز ، الیکزی صاووروب  
 آووجکزه دوشن شیلری دلیل اوله رق اورطه به آتیورسکز . بز بوکا ( سینك آولامق ) دیرزه  
 علم بختنده برهان کتیرمك سینك آولامق کیی دکلدز . اوله بوقدر حق برشی اوکره نیکز که ( اصول  
 méthode ) نك القیاسی دره .

شیمدی ده براز ( وویته Whitney ) ی سویله ته جکم ، باقلم بو آدمی دم طانیه بیله جکی سکز !؟  
 عالم مومی الیه فکر واعتقادینی کمال وضوح و قطعیتله بیان ایتك خصوصنده نك چوق امثالنه  
 قائم در . ارتباطه مشهور اولان اثرینك - هند واوروپائی لسانلرینه تعلق ایدن - اونجی باینده بوکندیش  
 عالمه انسانیتی بدی بویوک ( اغصان branches ) آیریور که ( هندی l'indien ) ، ( ایرانی  
 éranien ) ، ( یونانی le grec ) ، ( ایتالیان l'italique ) ، [ \* ] ، ( سلت le celtique ) ،  
 ( سلاو slave ) و ( جرمان یاخود توطون germanique ou teutonique ) دالاری دره . بونلک ،  
 سوکره تقسیمات قالیله لری کوستریور . بوراده بزی - شیمدیلک - علاقه دار ایدن ایکنجی صنف یعنی  
 ( فصن ایرانی la branche éranienne ) دره . بو عرقه دائر ( وویته ) نك بعضی ملاحظات سزه  
 نقل ایدیورم ؛ سوکره معهود ( تورانی ) صنفی ایچون نه سویله دیکنی عرض ایدرم . [ \*\* ]  
 ( وویته ) ایران تعبیری بوتون شمول معناسیله تلقی ایدیور ؛ [ زیرا فارس ، ایران زمینك  
 متعدد ایالاتندن آنجق بریدر ؛ غرب ایرانلرینك وطنی در . ] دیور . [ بولسانك ایکی ( مثل

[ \* ] ( ایتالیانی ) شکنده برکله وصفیه قوللایمق مرجعدی ؛ چونکه ( ایتالیق ) تعبیرندن مقصد  
 یالکز بوکونکی ایتالیانجه دکل ، لاتین لسانندن مشتق اولان بالجله السنده در .

[ \*\* ] [ بین الملل کتبخانه علمی Bibliothèque scientifique internationale ] زمره سندن  
 ( حیات لسان la vie du langage ) نامیه معروف اثرینك ( ۱۴۸ ) نجی هیغه سندن ( ۱۵۴ ) نجی  
 هیغه قدر مطالعه بویوروله !...

(représentant) ی وارد : بری (اسکی فارس le vieux persan) و یا خود تعبیر دیگر له (دارانک فارسی هاخامنی le persan achéménide de Darius) لسانی و اونک اخلافنک دیلدر، دیگری، (اسکی باختری le vieux bactrien) و (زند Zend) دخی تسمیه اولونان (آبستا لسانی la langue de l'Avesta) در. اسکی فارس لسانی ایچون زمان تعیین اولونوبور : « قبل المیلادبشنجی عصر! » و اخیراً حل اولونان (خطوط میخیه) ده اوقونان بولساندر، دیگری نك (تاریخ date) ی مجهولدر. برنجیندن دها یکی ویا دها اسکی برلسان اوله بیلیر، (آبستا) زردشتک کتاب مقدسی در. تاریخ ظهوری و منشأی قارائلق در. اوله ظن اولونوبور که میلاد عیسادن بیک سده دن زیاده جه برزمان اول ظهور ایتشد، و اوکتابک بر قسمی - ادعا اولوندوغی کیی - بالذات زردشتک اثری ایسه اوده اوقدر اسکی در... الخ ]

بوراده توقف ایدیورم، چونکه بوندن اوتوسی ایرانی لسانک تقسیمات قالیه سی حقنده برطاقم ایضاجات در. سوکره (کرد Kurde) جهی بوشعبه نك. خیلی ممتاز برلهجه سی اوله رق قبول ایدیور. (ارمنی) و (افغان) لسانلری امله برابر - قاقاسیه نك کوچوک بریالتمده سویله نیلن - (اوسهت ossète) لهجه سی ده بوزمرده کوستریور. نته کیم (آرناوود skipetar) و معهود (تتروسکی étrusque) لسانلری نك ده بو قالمایه منسوبیتی مسئله مننده هیچ شبهه قالدیغی ادعا ایدیور.

کورویورسکزیاء... تورانیلردن و تورانیلکدن ذره قدر بحث یوق! حتی بوتون بوبابی تشکیل و تکمیل ایدن صحیفه زده برکره جک اولسون (تورانی) لفظی کیمور. (وویتنه) کرک اسکی فارسی یی، کرکسه سزک تورانی الاصل ایدیکنی ادعا ایتکه متجاسر اولدوغن (هاخامنی Achéménide) لسانی قطعاً ایرانی اوله رق کوستریور، هم (باختری le bactrien) ی سی ده ایچنده، (آبستا) سی ده زردشتی ده ایچنده... آکلایه بیلورمی سکزافندم؟! بوسوزلری سویله یس محله بکجیسی دکل، (وویتنه Whitney) ... او (وویتنه) که اعلان مشروطیتدن اون بش سنه اول مرحوم رائف پاشا زاده فوآد بکه تورک فیلولوژیسی اوزرینه درس ویرمهک باشلادیغ زماندنبری اسمنی ذکر ایدوب اثرینی - دها برچوق امثالیله برابر - قاریشدردیم برآمددر. متخصصلریمزدن نجیب عامم بکده بزمه اکثر برابر بولونمش اولدوغی ایچون صدق ادعایه شهادت ایده بیلیر.

شیمدی (توران) ایچنده عینی آدمک برایکی سوزینی قل ایدیم :  
بو عالم، کتابنک اون ایکنجی بابی (هند واوروپائی لسانلری نك غیرسنه) تخصیص ایدیور،  
(سکیت یاخود اورال - آلتای ویاخود تورانی) ده نیلن لسانلری قیبه کیریشمکه ایسه باشلیور. بو مسئله دخی (وویتنه) نك سوزلری بک صریحدر :

کندی قناعتنه کوره بوقاملیا اوج بویوک داله آریلیور. برنجیسی (فینو انگروس finno-hongroise) شعبه سی درکه بونلر مدنیتده اک ایلری کیدن طاقی تشکیل ایدیورلر، و (فینلاندا) و (مجارستان) ملترلندن عبارتدرلر. بونلرک (ووغول Wogoul) و (اوستیاق ostiaque) جنسلرندن مشتق اولدوغنده (وویتنه) بک شبهه سی بوقدر. بزم بحثن ایچون بوخصوصده تفصیلاتک لزومی اولمادیقندن طولانی کچیورم.

ایکنجیسی بونلره بک یاقین خصم اولان (ساموید Samoyède) قومیدر که غایت اهمیت

و مدتیجه يك آشیلغی برخاق اولوب ( یه نیسه Yenisei ) نریله بحر منجمد شالی آرمه سنده کی اراضیده مسکوندلر.

اوجونجیسی ( تورک - تاتار ) شعبه سیدر . حتی ( وویتنه ) ایکیسنی برطوتویور و [ دها خصوصی برتسیرایله ( تاتار plus proprement tatar ) دییور . صوکره بوشعبه تک تقسیات قالیه سی میاننده ( یاقوت Yakuts ) ، ( باشقیر baskirs ) ، ( قیرغیز Kirghis ) ، ( اویغور Ouligurs ) ، ( اوزبک Usbèques ) ، ( ترکمن turcomanes ) قوملریله برابر ( عثمانلی Osmanlis ) تورکله رینی ذکر ایدیور .

بورالده اک زیاده شایان دقت اولان سوزلری شونلردر :

[ بولساقی سویله یی عرق ( یعنی اورالتای عرق ) ] يك چوق زمانلردن بزی ایرانک شرق شمالیسی حدودنده ایران ملی ایله ( دائمی محاربات و معادات hostilités continuelles ) اوزره بولوندوغی حالده عاقبت ایرانک ( اسلاملاشدیرلش mahométanisée ) اولماسی اوزرینه . اولنر غربیه طوغرو بول آجوب آسیای صغرایه کیره بیلدیلر و استانبولی آلدیلر . الخ .. ]  
 بوسوزلری تصدیق ایتک اوزره ( خرده آستا Khorda Avesta ) تامله معروف اولان دها کتابنده بیلر ( یشت Yasht ) یعنی ( دعا ) وار .

( آبان یشت Aban-Yasht ) عنوانیه معروف اولان بو اوزون دها تک اون سکزنجی قطعه سنده یتش اوجونجی جمله يك شایان دقتدر : [ ای لکمنز ( یعنی پا کیزه ! ) ] ( آردویسورا Aadvi-cura ) [\*] بزه نصرت احسانی ایلده ( دانوس Danûs ) ی : او - ( قارا آسبانا = Kara Achana ) و ( وارا آسبانا = Vara Achana ) ایله برلشن تورانی بی تیه له یلم ! ] دیه بررجا وار ، که توران و ایران قوه لرینک يك اوقدر جان - جکر قارداش اولدوغنی اثبات ایتز صانیرم ! ..  
 بویارچه بی مشهور ( شی کال Spiegel ) ک ( خرده آستا ) ترجمه سندن نقل ایتدم که ( وویتنه ) يك بوقاریکی مطالعاتی تأیید ایدر . یعنی ایرانیلرک سطوتی دوام ایتدیکی مدتیجه توران اقوامیه مجادله دن فارغ اولمادقلرینی و اولنره بول ویرمه دکله رینی تصدیق ایدر .

کالم ( توران و سکیت ) تعبیرلرینک حیثیتیه :

( وویتنه ) بوقاریده ذکر اولونان اوج شعبه تک قرابت عرقیه سنده شمه اولمادیغنی بیان ایتدکن صوکره بوقاملیانک اسم مشترکنه نقل بحث ایدره ک دییورکه :

[ علی العاده ( تورانی ) تعبیری قوللانیلیور ؛ فقط بوکله تک منشأنه و طرز استعمالنه قارشی ( اعتراضات خطیره graves objections ) توجیه ایدیله بیلر ؛ و بوکله هرکس طرفندن قطعاً قبوله مظهرایت قازاتیجه قدر برائرعلمیده ذکر ی يك آز یاقیشیتی آیر . [\*] بعضی مؤلفلره کوره ( اورال - التای ) ( سکیت ) و ( تاتار ) اسملری مرجح کورولشدور . برنجی تعبیرک بعضی ( فواضل avantages ) ی واردر ، فقط ( يك آز قوللانشلی très peu commode ) در . بوعائله تک مهاجرتلری حقنده بوکونکی

[\*] [Khorda-Avesta, Spiegel's english translation. P. 38.]

[\*\*] ، متن کتابنده بوجله تک فرانسه جیه مترجم اولان اصلی :

[ Il est peu propre à figurer dans un exposé scientifique ]

معلوماتزدن چوق زیاده‌سی تضمن واستلزام ایدیور، [\*] بوراده ( provisoirement )  
(سکیت) تعبیری قوللانه بیایز، فقط هر حاله اونی مذاقه ایتکه قالیشمیه رق !.  
کوردو کزیا ؟..

کلام ( آق قاده accade ) له . سز ادعا ایتشدیکزه ( اوپر Oppert ) بوقومک تورانی الاصل  
اولدوغنه قطعاً بیان قناعت ایتشد و ( هووه لاق ) دخی عینی فکرمه در. براز دقتله شورایی سطر  
اطناً او قورده دوشونورسه کز چوق ای اولور اقدم . بولری ( هووه لاق ) ک کنا بندن آلیورم .  
( سومری یا خود آق قادی ده نیان لسان la langue dite sumérienne ou accadienne )  
عنوانی فصله باقیکن ( ۱۹۳ ) نجی صحیفه در. صحیفه یی چویریکن، ایلک جمله سی شودر :  
[ Pour M. Oppert le nom d'accadien n'est qu'un synonyme de celui d'assyrien; assyrien et accadien seraient tout un. ]

یعنی [ موسیو اوپر کوره ( آق قادی ) و ( آتوری ) اسمری الفاظ مترادف دندر. ایکی سی بر در. ]  
نه کوزل !. نه آجیق !. دکلی ؟.. حالوکه سز بوقومک تورانی اولدوغنی بوذواته عطفاً بیان ایدیور دیکز.  
بیلم ( آتوری ) لکده ( تورانی ) اولدوغنی یکی می کشف ایتدیکز ؟..  
آشاغی به قدر او صحیفه یی او قویو کز ( هووه لاق ) ک بو کشف کزه ( کم آزمیل peu de penchant )  
کو تریکنی کوروز سکز .

بوسفر بوقدری کفایت اینر وامینم که بوقدری سزی مدت مدیده ( غوغوق !. ) دیه اوندورم بیایز.  
بن، طبیعی کولویورم . چونکه علمکزه حیرانم .

عجب سن داخی کندی علمکه حیران می سک . استاد ؟ !  
بو مکتوبه قارشی جواب کزی بکارکن ( اوتنه بابل !. ) الهی صنی ترنم ایله صبر سزافنی تخفیف  
ایده جگم . حتی شیمه بدین شو برنجی قطعه یی مقام مخصوصیه او قویورم :

اوتنه بابل !. اوتنه بابل !.

مجنه بوش لاف قائم بابل !.

بایکیان دن همت آلوب [\*]

بکا عرفان همت بابل !.

خوش دکلی اقدم ؟..

رضا نوری

[\*] یعنی بو تعبیری قبول ایده بیلیمک ایچون بک چوق شیلر ده کشف اولومش اولمالی او  
فرضیه به موافق دوشمه لی دیمک ایستور.  
[\*\*] این رفعت ساح بک خزینه لر بولدوغنی کتابچی .